

locītavu slimības vairāk izteiktas augšējās ekstremitātes labajai pusei. Sievietēm nav šādas izteiktas asimetrijas.

U. Vitvere-Backofena (Rostoka, Vācija) vadīja diskusiju par zobu sistēmas patoloģijām. Zobu sistēmas raksturojošie parametri ir kariess, hronisks zoba saknes periodontīts vai abscess (strutojošs iekaisums), zobu aplikums (zobakmens), zobu izkrišana dzīves laikā. Datu statistiskā analīze liecina, ka sievietēm vairāk nekā vīriešiem konstatēts kariess. Zobu sistēmas patoloģijas pieaug līdz ar katru hronoloģisko periodu. Īpaši izteikti tas notiek vēlajos viduslaikos.

Projektā iegūtos rezultātus paredzēts analizēt plašākās zinātniskās publikācijās. Seminārā gūtās atziņas un nodibinātie zinātniskie kontakti lieti noderēs turpmākajā pētniecības darbā, apzinoties, ka Latvijas iedzīvotāju bioarheoloģiskajā izpētē vēl ļoti daudz darāmā.

Guntis Gerhards

DAUGAVPILS UNIVERSITĀTES XIX ZINĀTNISKO LASĪJUMU VĒSTURES SEKCIJAS DARBS

Daugavpils Universitātes Humanitārā fakultāte 2009. gada 29.–30. janvārī rīkoja starptautisku konferenci jeb XIX zinātnisko lasījumus, kas bija veltīti pirmā atjaunotās Daugavpils Pedagoģijas institūta Latviešu valodas un literatūras katedras vadītāja filoloģijas doktora Jāņa Paklona (1928–1986) 80. dzimšanas dienas atcerei. Darbs notika sešās sekcijās – Baltu valodas: Sinhronija un diahronija; Slāvu valodas: Valoda, vēsture un kultūra; Vācu valoda kā mūsdienu lingvistikas pētniecības objekts; Angļu valodas kontrastīvais un sociolingvistiskais aspekts; Dzīvnieki literatūrā un kultūrā; Vēsture: Avoti un cilvēki. Sekcijā “Vēsture: Avoti un cilvēki” 48 referātus nolasīja pētnieki no Baltkrievijas, Igaunijas, Krievijas, Lielbritānijas, Lietuvas un Latvijas.

Referātu tematiskais loks un hronoloģiskie ietvari bija ļoti plaši – tika apskatīti arheoloģijas, etnogrāfijas, kartogrāfijas, vēstures metodikas, politiskās vēstures jautājumi, kas saistīti ne tikai ar Latgali, bet arī Baltijas valstu vēsturi. Referāti aptvēra laika periodu no dzelzs laikmeta līdz pat mūsdienām, bet pārsvarā tika apskatītas 19.–20. gs. problēmas. Lai dotu ieskatu referātu tematikā, īsi minēsim daļu aplūkoto jautājumu.

Latgalei bija veltīti vairāki Daugavpils Universitātes mācībspēku referāti. Prof. Henrihs Soms referēja par Dinaburgas cietokšņa Nikolaja vērtiem. Sakarā ar to plānoto restaurāciju viņš bija apkopojis ikonogrāfiskos avotus – fotogrāfijas un plānus, kā arī citus materiālus. Prof. Oļegs Papsujevičs aplūkoja būvkeramikas attīstību Latgalē 18.–19. gadsimtā. Prof. Vitālijs Šalda referēja par Dvinskas reālskolu 1905. gada notikumu kontekstā. Ar Latgales izpēti saistītu referātu nolasīja Ksenija Šumska (*Шумская*, Novosibirska, Krievija), analizējot uz Sibīriju 19. gs. pārcēlušos latgaliešu identitātes saglabāšanos 1918.–1938. gadā un uzsverot, ka Novosibirska bija Sibīrijas latgaliešu kultūras centrs, kur tika izdotas latgaliešu grāmatas un avīze “Taisnība”, darbojās

skolas, starpkolhozu teātris, bet šīs institūcijas 30. gadu otrajā pusē pakļāva represijām un likvidēja. Džefrijs Sveins (*Swain*, Glāzgova, Lielbritānija) referēja par latgaliešu jaunatnes iesaistišanu komjaunatnē 1944.–1959. gadā.

Konferencē Latvijas vēstures institūtu pārstāvēja četri referenti. Šo rindu autors nolasīja referātu par 14.–17. gs. cirvjiem Latvijas arheoloģiskajā materiālā, uzmanību pievēršot to tipoloģiskajai analīzei, hronoloģijai, izplatībai un lietošanas īpatnībām. Dr. hist. Margarita Barzdeviča pievērsās Rīgas mērnieka Eberharda Tolka 17. gs. un 18. gs. sākumā izgatavotajām Rīgas un tās apkārtnes kartēm, kā arī sniedza ieskatu viņa dienasgrāmatā. Doktorante Anita Čerpinska pievērsās Rīgas un Daugavpils nozīmei 1810.–1812. gada karadarbības kontekstā, uzsverot, ka abas pilsētas bija stratēģiski nozīmīgas Baltijas guberņu aizsardzībā un bieži minētas Napoleona sarakstē. Doktorante Ineta Lipša analizēja attieksmi pret Laulību likumu Latgalē 1920.–1928. gadā, kad tika samazinātas garīdznieku tiesības un bija izvirzīta prasība izveidot dzimtsarakstu nodaļu katrā pagastā, kas radīja neapmierinātību daudzos latgaliešos.

Latvijas 19.–20. gs. vēstures jautājumiem tika veltīti vēl vairāki referāti, kurus nolasīja dažādu zinātnisko iestāžu pārstāvji. LU doktorante Irina Buša sniedza ieskatu historiogrāfijā par Latvijas un Skandināvijas iedzīvotāju kontaktiem vikingu periodā, apskatot 19.–20. gs. arheoloģisko literatūru. LU doktorante Kristīne Ante analizēja 1885. gada sprādziena un ugunsgrēka iemeslus Jēkabpils pareizticīgajā baznīcā, uzsverot to konfesionālo, sociālo, politisko un vēsturisko fonu. Rīgas vēstures un kuģniecības muzeja darbiniece Guna Vainovska pievērsās Vidzemes poligrāfijas tehnikas vēsturei 19. gs. otrajā pusē un 20. gs. sākumā, aplūkojot avotus par poligrāfijas uzņēmumu atvēršanu, pasūtījumiem un spiestuvju apsekošanas aktiem. Maskavas arhīvu ziņas par jaunlatvieša Kaspara Biezbārža biogrāfiju un viņa pēctečiem 19. gs. otrajā pusē – 20. gs. sākumā apkopojusi Jevgēņija Nazarova (*Назарова*, Maskava, Krievija).

LU doktorants Jānis Šiliņš analizēja Latvijas Valsts arhīvā un Latvijas Valsts vēstures arhīvā atrastus jaunus avotus par Padomju Latvijas bruņotajiem spēkiem 1918.–1919. gadā, uzsverot, ka bez to izzināšanas apgrūtināta ir arī plašāka Brīvības cīņu izpēte. LU doktorantes Aldas Bražūnes referāts bija veltīts Francijas lomai Latvijas ārpolitikā starpkaru periodā, savukārt doktorante Ilze Pinte apskatīja sieviešu dienesta iespējas un lomu Zemessardzē no 1991. līdz 1999. gadam. Keramikas pētnieks Imants Klīdzējs savā ziņojumā pievērsās dažiem Latvijas keramikas vēstures aspektiem.

Nākamo referātu grupu veidoja ārzemju vēsturnieki, kas pētījuši savu zemju pagātni. Tā, piemēram, Tamāra Abrosimova (*Абросимова*, Sanktpēterburga, Krievija) aplūkoja somu strādnieku dzīvi un darba apstākļus 19. gs. Pēterburgā, lietuviete Sandra Grigaravičūte (*Grigaravičūtė*, Viļņa, Lietuva) analizēja Lietuvas konsulāta Rīgā darbību 1925.–1940. gadā, savukārt Olafs Mertelsmans (*Mertelsmann*, Tartu, Igaunija) pievērsās nacistu un padomju okupācijas režīmu upuriem Otrā pasaules kara laikā.

Daugavpils Universitātes ikgadējās starptautiskās konferences dod iespēju doktorantiem un jauniešiem pētniekiem prezentēt plašākai auditorijai savu pētījumu rezultātus, iepazīt kolēģus no citām Latvijas iestādēm un ārvalstīm, kā arī iegūt pieredzi publikāciju izstrādē. Vērtīga ir arī profesoru līdzdalība sekcijā, gan dodot padomus, gan ar saviem referātiem rādot piemēru jauniešiem vēsturniekiem. Nolasītos referātus Daugavpils Universitāte plāno publicēt ikgadējā izdevumā “Vēsture: Avoti un cilvēki”.

Rūdolfs Brūzis

GADSKĀRTĒJĀ KONFERENCE LATVIJAS ETNOGRĀFISKAJĀ BRĪVDABAS MUZEJĀ

2009. gada 2. februārī Latvijas Etnogrāfiskajā brīvdabas muzejā (BDM) pulcējās plašs speciālistu un interesentu loks uz kārtējo muzeja rīkoto zinātniski praktisko konferenci. Konference notika nozīmīgas Brīvdabas muzeja jubilejas zīmē, jo šogad aprit jau 85 gadi, kopš 1924. gada 2. februārī tika pieņemts Latvijas Republikas Pieminekļu valdes vēsturiskais lēmums par “brīvās dabas muzeja” dibināšanu.

Konference gan nebija veltīta apcerēm par muzeja cienijamo vēsturi un iespējamām nākotnes perspektīvām, bet ikgadējam pārskatam par to regulāro un nepieciešamo darbu, ko veic muzeja darbinieki, lai restaurētu un uzturētu kārtībā unikālās būves un eksponātus, kā arī zinātniski pamatoti papildinātu ekspozīciju. Ar klusuma brīdi konferences dalībnieki godināja 2007. gadā mūžībā aizgājušo ilggadējo BDM darbinieci Elgu Kēzi un mākslinieci Ainu Alksni-Alksnīti (Latvijas Nacionālais vēstures muzejs).

BDM galvenais krājuma glabātājs Mārtiņš Kuplais informēja par 2008. gadā veiksmīgi pabeigtajiem un uzsāktajiem darbiem: pabeigta BDM filiāles Vecpiebalgas Vēveru zemnieku–amatnieku sētu grupas ainaviskā centra – vējdzirnavu atjaunošana, un turpinās darbi Pabažu vējdzirnavās (BDM), veikti atsevišķu objektu (tēlnieka K. Zāles veidotās skulptūras, krucifiksa, metāla priekšmetu u.c.) restaurācijas darbi. Par Vecpiebalgas Virol-Vēveros veiktajiem restaurācijas pasākumiem un to apstāšanos finansējuma trūkuma dēļ stāstīja filiāles vadītājs Edgars Žigurs.

Saistībā ar iespējamu BDM ekspozīcijas papildināšanu ar atsevišķiem objektiem izskanēja vairāki referāti. Arheologa profesora A. Caunes apkoņojais ziņojums par savdabīgo akmens riņķa krustu izplatību un hronoloģiskajām robežām Latvijā sasaucās ar BDM ieceri pie Usmas baznīcas pēc vairāk nekā 50 gadu pārtraukuma atkal novietot no Aizkraukles pagasta Baznīcdūju mājām 20. gs. 30. gados pārvesto riņķa krustu. Savukārt par 1815. gadā celtās Eleonorvilas katoļu baznīcas altārglezņas kopijas (oriģināls atrodas Rudzātu baznīcā) izgatavošanas gaitu informēja Latvijas Mākslas akadēmijas profesors Andris Začests. BDM pārstāvis Andrejs Jakovļevs dalījās apsvērumos par tēmu “Brīvdabas muzeja ceļi un apgaismojums”, jo Brīvdabas muzeja komplekss ir ne tikai dažāda vecuma